

УДК 378 (477)

**ДОСВІД ПРОЄКТНОГО КУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
У ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА М. ОСТРОГА**

Інна Андріївна Деркач – здобувачка освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0009-0006-0457-0483>
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14587334>
innacold1810@gmail.com

На прикладі Рівненської області розглянуто досвід проєктного культурного менеджменту у діяльності Державного історико-культурного заповідника м. Острога. Проаналізовані інноваційні та новітні послуги, які пропонує сьогодні заповідник як результат його проєктної діяльності. Виявлено тенденції у регіональній культурній практиці, на підставі яких помітно зміни в організації цієї діяльності.

Ключові слова: Державний історико-культурний заповідник м. Острога, проєктна діяльність, інноваційні послуги.

Постановка проблеми. Державний історико-культурний заповідник м. Острога розпочав свою діяльність ще у 1981 р., коли рішенням Уряду УРСР було об'єднано ансамбль архітектурних пам'яток Острога та його околиць. Нинішній статут закладу затверджений Рівненською обласною радою (2013 р.). До складу заповідника входять Красназнавчий музей, Музей книги та друкарства, Нумізматична виставка; усі вони розташовані у пам'ятках архітектури національного значення. Музейні колекції заповідника нараховують до 80 тис. експонатів, що репрезентують історію і культуру Острожчини та України загалом від 4 млн. років до н. е. і до сьогодні, та є частиною Музейного фонду України й національного надбання.

Останні дослідження та публікації. Особливості менеджменту в музейній справі та його роль у розширенні інформаційних послуг висвітлювали М. Белікова [1, 2], С. Гресь-Євреїнова [2], О. Мілашовська та К. Хаустова [13], а також колектив авторів у складі Л. Бутко, С. Федоренко, А. Лушакова [4].

Важливим джерелом відомостей про проєктну діяльність українських музеїв є сайт Українського культурного фонду [19], на якому розміщено новітню інформацію про все те, що складає актуальність у цій сфері. Необхідну інформацію з цього питання знаходимо в оглядових матеріалах Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого [10–12, 20] та безпосередньо на сайтах музейних інституцій [18].

Досвід проєктного культурного менеджменту у діяльності Державного історико-культурного заповідника м. Острога розкривається як у наукових публікаціях (Брижук А. та Позіховська С.) [3], так й у публіцистичних матеріалах на різних медіа-платформах [5, 6, 7, 14–17].

Мета дослідження – виявити особливості досвіду проєктного культурного менеджменту у діяльності Державного історико-культурного заповідника м. Острога.

Виклад основного матеріалу дослідження. Заповідник є одним із лідерів серед музейних закладів у регіоні, які постійно працюють на пошуком грантових можливостей, удосконаленням виставкового та експозиційного просторів, цифровізацією колекцій, розширенням асортименту музейних послуг, нових цікавих форм комунікації із відвідувачами. Усі ці ініціативи знайшли відображення у Стратегії розвитку закладу.

Один із важливих напрямів діяльності заповідника – постійне удосконалення та розвиток існуючих експозицій, створення нових актуальних виставкових проєктів. Зокрема у 2019 р. завдяки програмі «Малі міста – великі враження» (програма Міністерства культури та інформаційної політики України) реалізовано проєкт «Інтерактивний музей стародруків», у рамках якого реорганізовано перший поверх Музею книги та друкарства та створено інтерактивну експозицію з новими просторовими рішеннями, інноваційними технологіями й методами показу колекції книг. Завдяки масштабній проєкції із спеціально виготовлений відеорядом підкреслено архітектурну особливість вежі XVI ст., у якій розміщується Музей книги та друкарства. Автори проєкту поставили перед собою низку завдань:

- Облаштування внутрішнього архітектурного простору.
- Ефективне використання комунікаційних можливостей музею, зокрема за допомогою сучасних методів інтерпретації культурної спадщини (наприклад, мультимедійне обладнання, аудіогіди тощо).
- Створення динамічної експозиції, що спрямована на розвиток, для формування нового розуміння минулих подій та відображення змін у культурі та суспільстві.
- Створення інтерактивного простору для залучення відвідувачів до активності та отримання інформації.
- Забезпечення доступності та зрозумілості для широкого кола відвідувачів, включаючи маломобільні групи населення.

© Деркач І. А., 2024 р.

- Створення інформаційно насиченої експозиції, призначеної для повторних відвідувань.
- Виклик емоційного враження та незвичайності від перебування у просторі експозиції.
- Можливість проведення різноманітних заходів.
- Максимальне використання інформаційних, інтелектуальних та комунікаційних ресурсів [3; 254–255].

Виконання проєкту мало такі результати: зменшення перенасиченості експозиційного простору; збільшення зацікавленості відвідувачів у здобутті інформації; створення електронної бази даних для наукових досліджень та розробки інтерактивних експозицій; розширення аудиторії музею; розширення можливостей музею щодо організації дозвілєвих подій; збільшення кількості партнерів; утворення позитивного іміджу музею; підвищення прибутку від надання платних послуг [3; 258].

Окрім реорганізації експозиції також було оцифровано та надано відкритий доступ до 10 найцінніших книг із колекції Музею книги та друкарства. Простір оновленої експозиції заповідника сьогодні працює як культурний хаб, на базі якого відбуваються екскурсії, тематичні зустрічі, лекції, майстер-класи, малі акустичні концерти та багато іншого.

Ще одна експозиція заповідника – «Острозька іконописна майстерня» – створена у 2021 р. у Красназвочному музеї (Острозький замок) завдяки підтримці УКФ під час реалізації однойменного проєкту. Оновлений простір має на меті розкрити багатогранність розвитку українського мистецтва для відвідувачів музею та усвідомлення процесу розвитку іконописної справи в контексті української культури. В експозиції представлені унікальні твори Острозької іконописної майстерні XVII-XVIII ст., відомі своєю емоційністю та зображенням усміхнених, життєрадісних та доброзичливих облич святих, що науково описуються як «святі, що посміхаються». Експозиція сприяє збереженню культурної спадщини Острога, а також активізації його привабливості для туристів. Крім історичного огляду та контексту існування іконописної майстерні, експозиція демонструє процес створення ікони від підготовки дошки до закінчення покриття лаком. Вона розташована у трьох залах третього поверху Острозького замку [14]. У залі встановлено мікроскоп, який дає відвідувачам можливість оглянути деталі іконопису з погляду дослідника. На виставці акцентовано увагу на зображеннях предметів побуту на іконах, які є характерними для даного регіону, поруч представлені їхні археологічні аналоги. Щоб краще зрозуміти зображене на іконі, кожна робота супроводжується коротким аналізом сюжету в рамках проєкту [14].

Загалом музейники багато уваги приділяють соціокультурній діяльності для різних груп відвідувачів. Окрім постійної пропозиції – екскурсійних маршрутів експозиціями – у заповіднику організовуються: гостьові виставки, презентації нових експонатів, презентації книг, квест-екскурсії, майстер-класи, освітні програми, перегляди фільмів тощо.

Щороку острожани та гості міста мають можливість відвідати унікальну акцію «Ніч в музеї», що організовується до Міжнародного дня музеїв (18 травня). Ініціатива має на меті показати ресурс, потенціал та можливості сучасного музею, залучити молоду аудиторію. У 2024 р. «Ніч в музею» в заповіднику тривала з вечора до опівночі та була присвячена столітній історії Острозького замку. 12 екскурсійних груп змогли долучитися до театралізованої екскурсії, подивитися проєкції, хорівий перформанс, послухати цікаві історії та байки з музейного життя Острога.

Згідно повідомлень заповідника на їхній сторінці у фейсбуці (<https://www.facebook.com/ostrohcastle>), кошти від продажу квитків на акцію «Ніч у музеї» передані на придбання дрону для підрозділу 141 ОПБр, у якому захищає Україну острожанин – бойовий медик Володимир Назаров.

Більшість інновацій та нових послуг, які пропонує сьогодні заповідник це результат проєктної діяльності. Про окремі з них йшлося вище, однак проєкти не обмежуються темою експозицій. Так, наприклад, музейники багато уваги приділяють темі інклюзії та наданню музейних послуг людям з інвалідністю. У 2020 р. за підтримки УКФ Державний історико-культурний заповідник м. Острога реалізував проєкт «Інклюзивний музей в Острозькому замку», що мав на меті продемонструвати багатогранність розвитку української культури та мистецтва, зробити історико-культурну спадщину більш доступною для людей з інвалідністю. За результатами проєкту створено:

- 3 аудіоуди (ангальською, польською та з українською аудіодискрипцією), які розміщені на туристичному сайті «Izi.travel». Українська аудіодискрипція для незрячих відвідувачів детально описує музейні експонати та експозиції заповідника;

- 4 тактильні копії експонатів: 3D-моделі замку князів Острозьких, Аналою з житієм святого Миколая XVII ст., печатки магістрату м. Острога XVII ст., скульптури Т.-О. Сосновського «Мадонна з немовлям» XIX ст.;

- 3 комплекти путівників: по музею тактильний із позначками на аудіогід із аудіодискрипцією, по музею для слабозорих; по музею з адаптованим текстом для людей із порушеннями слуху;
- 20 тактильних орієнтирів, тактильного етикетажу та тактильних QR кодів до аудіогіду [9].

Під час виготовлення інклюзивних продуктів та провадження послуг для людей з інвалідністю залучалися експерти та незрячі відвідувачі, що сприяло досягненню максимально якісних результатів.

Проектна діяльність заповідника особливо активізувалася у 2022 році як реакція на загрозу повномасштабного вторгнення. Заклад використав пропозиції міжнародної спільноти, активно шукав закордонних партнерів та донорів.

Першочергово були реалізовані проекти спрямовані на захист колекцій та приміщень, сталий розвиток заповідника та забезпечення різних сценаріїв діяльності закладу у випадку воєнної загрози. Так, від Міжнародного фонду із захисту культурної спадщини в зонах конфліктів ALIPH (International Alliance for the Protection of heritage on conflict areas) було отримано Грант швидкого реагування на виклики війни для ДКЗ м. Острога. Грант дозволив закупити: витратні матеріали для безпечного збереження музейних колекцій у сховищі та на випадок можливої евакуації; сучасну систему відеоспостереження для охорони об'єктів заповідника; альтернативного джерела електроенергії на випадок відсутності електропостачання.

Музеєм Берлін-Карлсхорст (Museum Berlin-Karlshorst) було підтримано проект «Реорганізація фондосховища Державного історико-культурного заповідника м. Острога». Проект запропонував розглянути спадщину князів Острозьких у відповідності до цінностей миру та досягнення сталого розвитку для громади малого міста та регіону. Щоб забезпечити надійний захист музейної колекції і експонатів, реорганізовано приміщення фондосховища заповідника. Німецькі партнери профінансували придбання, транспортування та встановлення сучасної, ергономічної системи зберігання експонатів. Всі компоненти цієї системи виготовлені на замовлення, відповідаючи вимогам приміщення та потребам заповідника у оптимізації зберігання колекцій [7].

Також завдяки підтримці Інституту ім. Гете (Goethe-Institut) та Стабілізаційного фонду культури та освіти 2022 р. Федерального міністерства закордонних справ Німеччини заповідник у співпраці з громадською організацією «Братство ім. князів Острозьких» зміг реалізувати проєкт «Цифровізація спадщини: відкритість та доступність Державного історико-культурного заповідника м. Острога», який мав на меті забезпечити вільний і рівний доступ до культурних артефактів, забезпечення наукових і культурних запитів відвідувачів, збереження та промоцію культурної спадщини України. Було оцифровано 1000 найцінніших музейних предметів та створено базу даних з понад 78 тисячами музейними експонатами. Каталог колекції розміщено на сайті заповідника, артефакти культурної спадщини можна шукати за ключовими словами або переглядати розділи колекції: «Іконопис», «Археологія», «Живопис». До кожного об'єкту подано його зображення, назву та розгорнутий опис предмета, дата, підписи та ін., а також інформацію про музейний предмет (шифр, номер по порядку, номер по книзі надходжень, головний інвентарний номер, матеріали та техніка виготовлення, розмір і вага, стан збереження).

Проект має важливе значення для соціокультурної діяльності закладу. Обмеженість у виставкових площах не дозволяє показати значну кількість експонатів, натомість представлення їх у мережі Інтернет у режимі 24/7 дозволяє більш активно знайомити усіх зацікавлених з колекціями заповідника, історією України та Острога зокрема, використовувати цей ресурс для різних культурних активностей [5].

У 2022 р. завдяки підтримці УКФ також було запропоновано нову соціокультурну активність – виставковий проєкт «Україна After War». Експозиція спрямована на відтворення емоцій та почуттів української громадськості, спровокованих війною російської федерації проти України, вшанування героїчної боротьби українського народу та формування спільної перспективи майбутнього українського суспільства. Виставка складалася з 3-х частин: у першій залі через мистецькі твори та коментарі можна було відрефлексувати, що українці вже пережили за період війни, у другій – роботи, які оповідають про очікування та прагнення нашого суспільства після перемоги; заключна частина – відеосюжет, у якому військові, волонтери та діти діляться тим, що вони зроблять відразу після перемоги. Виставку доповнила інтерактивна складова [19].

Важливе місце у комунікації з відвідувачами та наданні сучасних музейних послуг займає сайт заповідника <https://ostrohcastle.com.ua/>, який був реорганізований у 2021 р. у рамках проєкту «Інклюзивні сайти історико-культурних заповідників Рівненщини WCAG 2.1» за підтримки УКФ.

На головні сторінці сайту одразу привернуто увагу до моментів, які першочергово цікавлять відвідувачів острозьких музеїв: вартість екскурсій, електронні квитки, години роботи, каталог колекції заповідника.

Сайт доступний трьома мовами: українською, англійською та польською. Основні розділи ресурсу: Відвідувачам, Експозиції, Музейні галереї, Про заповідник, Контакти.

У розділі «Відвідувачам» є можливість здійснити віртуальну екскурсію Музеєм книги та друкарства та Краєзнавчим музеєм. Крім звичної інформації (ціни, графік роботи, онлайн книга відгуків), тут також є важлива інформація для туристів: де переночувати, заклади харчування, як доїхати. У розділі «Експозиції» представлені історія, відомості про колекції та експозиції Музею книги та друкарства, Краєзнавчого музею, Нумізматичної виставки. Розділ «Музейні галереї» містить добірки фотосвітлин музеїв заповідника, а також добірку відеосюжетів, які розповідають про туристичні пропозиції Острожчини.

Особливий інтерес становить розділ «Про заповідник». У ньому вміщені важливі цифрові ресурси – каталог колекції Державного історико-культурного заповідника м. Острога та каталог «Острозька іконописна майстерня»; бази даних «Музеї заповідника», «Пам'ятки заповідника», «Дослідники Острожчини», «Незабутні постаті працівників музею» тощо. Також у розділі представлені матеріали для відвідувачів з інвалідністю: у форматі легкого читання – «Про про музей», брошура «Я збираюся до музею»; аудіоекскурсія Острозьким замком українською мовою з аудіодискрипцією; відео про заповідник з перекладом жестовою мовою.

Сайт адаптований для людей з інвалідністю по зору: є можливість обрати зручну кольорову схему, змінити розмір шрифтів, вимкнути зображення або перевести їх у чорно-білий формат тощо. Заповідник також має сторінки у соціальних мережах: фейсбук, інстаграм, твіттер, що розширює форми його позиціонування.

Висновки. Державний історико-культурний заповідник м. Острога є одним з лідерів серед музейних закладів у регіоні, має розгорнуту структуру та значну колекцію експонатів (близько 80 тисяч). Заклад, спираючись на Стратегію розвитку, постійно працює на пошуком грантових можливостей, удосконаленням експозиційного просторів, цифровізацією колекцій, розширенням асортименту музейних послуг, нових цікавих форм комунікації із відвідувачами.

Соціокультурна діяльність для різних груп відвідувачів – один із пріоритетів роботи заповідника сьогодні. Окрім постійної пропозиції – екскурсійних маршрутів експозиціями – організовуються: гостьові виставки, презентації нових експонатів, презентації книг, квест-екскурсії, майстер-класи, освітні програми, перегляди фільмів, щорічна акція «Ніч в музеї» тощо. На сайті закладу представлені цифрові ресурси, є можливість відвідувати віртуальні екскурсії, прослухати аудіогіди тощо.

Інноваційні події та послуги заповідника – це результат його проектної діяльності.

Колектив заповідника працює над розвитком існуючих експозицій, а також створенням нових актуальних виставок (серед останніх виставкових проєктів – «Інтерактивний музей стародруків», «Острозька іконописна майстерня», «Україна After War»).

Оцифрування експонатів та створення цифрових каталогів колекції (зокрема проєкт «Цифровізація спадщини: відкритість та доступність Державного історико-культурного заповідника м. Острога») дозволяють урізноманітнити соціокультурну діяльність заповідника та роблять музей більш доступним для різних категорій користувачів.

Заповідник – один із найактивніших в регіоні музейних закладів, які працюють з темою інклюзії. Реалізовані проєкти (наприклад, «Інклюзивний музей в Острозькому замку») дозволили заповіднику мати аудіогіди, тактильні копії експонатів, комплекти путівників для різних груп людей з інвалідністю, тактильні орієнтири, сайт, адаптований для людей з порушеннями зору тощо.

Проектна діяльність заповідника особливо активізувалася у 2022 р. як реакція на загрозу повномасштабного вторгнення. Першочергово були реалізовані проєкти, спрямовані на захист колекцій та приміщень, сталий розвиток заповідника та забезпечення різних сценаріїв діяльності закладу у випадку воєнної загрози.

Список використаної літератури та джерел

1. Белікова М. В. Сучасні тенденції музейного менеджменту в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 201–206. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/45.pdf> (дата звернення: 1.02.2024).
2. Белікова М. В., Гресь-Євреїнова С. В. Музейний менеджмент в Україні та світі: проблеми та перспективи. *Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки*. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_2_8 (дата звернення: 1.02.2024).
3. Брижук А., Позіховська С. Обґрунтування змін в експозиції Музею книги та друкарства м. Острога. *Острозький краєзнавчий зб.* Вип. 11. Острог, 2019. С. 250–259.
4. Butko L., Fedorenko S., Lushakova A. Communication Strategy of the Museum: Peculiarities of Formation by Means of PR Technologies. *Socio-Cultural Management Journal*. 2023. Volume 6, Number 2. Pp. 72–85. URL: <http://socio-cultural.knukim.edu.ua/article/view/291291/284891> (дата звернення: 5.02.2024).
5. В Острозі реалізують проєкт з діджиталізації історико-культурної спадщини. URL: <https://history.rayon.in.ua/news/561474-v-ostrozi-realizovuyut-proekt-z-didzhitalizatsii-istoriko-kulturnoi-spadshchini> (дата звернення: 4.02.2024).
6. Виткалов С. В., Виткалов В. Г. Культурні практики у контексті зміни управлінських парадигм. *Філософія*

подієвої культури: теорія та практика: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, КНУКіМ, 26–27 берез., 2020 р. Київ : КНУКіМ, 2020. С. 28–30.

7. Грантові проекти ДІКЗ м. Острога від міжнародних організацій у 2022 р. URL: <https://ostrohcastle.com.ua/en/grantovi-proyekty-dikz-m-ostroga-vid-mizhnarodnyh-organizatsij-u-2022-r/> (дата звернення: 4.02.2024).

8. Губіна О. П. Музей як соціокультурний інститут. *Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір* : матеріали VII Всеукр. наук. конф. молод. вч., асп. та магістран., м. Київ, 02 листоп., 2023 р. Київ, 2023. С. 63–64. URL: nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/Akademiia/Vydannia/konferentsii/Tezy_02_11_2023_2.pdf#page=63 (дата звернення: 4.02.2024).

9. Інклюзивний музей в Острозькому замку. URL: <https://ostrohcastle.com.ua/inklyuzyvnyj-muzej/> (дата звернення: 4.02.2024).

10. Лелик М. Б. Культурні та мистецькі інклюзивні ініціативи як маркер демократичного й розвиненого суспільства (оглядова довідка за матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами за 2019–2020 р.). URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2020/marker.pdf (дата звернення: 4.02.2024).

11. Лелик М. Б. Ресурси, систематизація, втілення: як працює проєктний культурний менеджмент в Україні (оглядова довідка за матеріалами преси та інтернету за 2019–2021 рр.). URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2021/Proect1.pdf (дата звернення: 4.02.2024).

12. Лелик М. Б. Сучасні інноваційні проєкти: як працюють мистецькі практики популяризації та переосмислення культурної історичної спадщини України (оглядова довідка за матеріалами преси та інтернету за 2019–2020 рр.). URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2020/Innova.pdf (дата звернення: 4.02.2024).

13. Мілашовська О. І., Хаустова К. М. Особливості менеджменту в музейній справі. *Економічний простір: зб. наук. пр.* 2022. № 180. С. 144–147. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/9641/1/Milashovska.pdf> (дата звернення: 1.02.2024).

14. Острозька іконописна майстерня URL: <https://ostrohcastle.com.ua/katalog-ostrozka-ikonopysna-majsternya/> (дата звернення: 4.02.2024).

15. Острозький замок отримає антикоронавірусну допомогу від Українського культурного фонду. URL: <https://ostrohcastle.com.ua/ostrozkyj-zamok-otrymae-antykoronavirusnu-dopomogu-vid-ukrayinskogo-kulturnogo-fondu/> (дата звернення: 4.02.2024).

16. Острозький заповідник діджиталізується. URL: <https://www.rv.gov.ua/news/ostrozkyj-zapovidnik-didzhitalizuyetsya> (дата звернення: 4.02.2024).

17. Острозький заповідник отримає фінансування від проєкту «Малі міста – великі враження». URL: <https://uccs.org.ua/novyny/ostrozkyj-zapovidnyk-otrzymaie-finansuvannia-vid-proektu-mali-mista-velyki-vrazhennia/> (дата звернення: 4.02.2024).

18. Open Kurbas. Про проєкт. URL: <https://openkurbas.org/pro-proekt/> (дата звернення: 1.02.2024).

19. Український культурний фонд. *Архів проєктів УКФ*. URL: <https://ucf.in.ua/archive> (дата звернення: 1.02.2024).

20. Шлепакова Т. Л. Інноваційні проєкти на межі мистецтва й технологій : на прикладі музеїв та художніх галерей (оглядова довідка за матеріалами преси та інтернету за 2020–2021 рр.). URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2021/Cif.pdf (дата звернення: 4.02.2024).

References

1. Bielikova M. V. Suchasni tendentsii muzeinoho menedzhmentu v Ukraini. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. 2017. Vyp. 17. S. 201–206. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/45.pdf>.

2. Bielikova M. V., Hres-Yevreinova S. V. Muzeinyi menedzhment v Ukraini ta sviti: problemy ta perspektyvy. Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii. Seriia: Ekonomichni nauky. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_2_8 (дата звернення: 1.02.2024).

3. Bryzhuk A., Pozikhovska S. Obgruntuvannia zmin v ekspozytsii Muzeiu knyhy ta drukarstva m. Ostroha. Ostrozkyi kraieznachnyi zbirnyk. Vyp. 11. Ostroh, 2019. S. 250–259.

4. Butko L., Fedorenko S., Lushakova A. Communication Strategy of the Museum: Peculiarities of Formation by Means of PR Technologies. Socio-Cultural Management Journal. 2023. Volume 6, Number 2. Pp. 72–85. URL: <http://socio-cultural.knukim.edu.ua/article/view/291291/284891> (дата звернення: 5.02.2024).

5. V Ostrozi realizovuiut proiekt z didzhitalizatsii istoriko-kulturnoi spadshchyny. URL: <https://history.rayon.in.ua/news/561474-v-ostrozi-realizovuyut-proekt-z-didzhitalizatsii-istoriko-kulturnoi-spadshchini>

6. Vytalov S. V., Vytalov V. H. Kulturni praktyky u konteksti zminy upravlinskykh paradyhm. Filosofiia podiievoi kultury: teoriia ta praktyka: materialy vseukr. nauk.-prakt. конф., м. Kyiv, KNUKіМ, 26–27 berez. 2020 r. Kyiv: KNUKіМ, 2020. S. 28–30.

7. Hrantovi proiekty DIKZ m. Ostroha vid mizhnarodnykh orhanizatsii u 2022 r. URL: <https://ostrohcastle.com.ua/en/grantovi-proyekty-dikz-m-ostroga-vid-mizhnarodnyh-organizatsij-u-2022-r/>

8. Hubina O. P. Muzei yak sotsiokulturnyi instytut. Kultura i mystetstvo: suchasnyi naukovyi vymir : materialy VII Vseukr. nauk. конф. molod. vch., asp. ta mahistran., м. Kyiv, 02 lystopada 2023 r. Kyiv, 2023. S. 63–64. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/Akademiia/Vydannia/konferentsii/Tezy_02_11_2023_2.pdf#page=63.

9. Inklyuzyvnyi muzej v Ostrozkomu zamku. URL: <https://ostrohcastle.com.ua/inklyuzyvnyj-muzej/>.

10. Lelyk M. B. Kulturni ta mystetski inklyuzyvni initsiatyvy yak marker demokratychnoho y rozvynenoho suspilstva (ohliadova dovidka za materialamy presy, internetu ta neopublikovanyymi dokumentamy za 2019–2020 rik).

URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2020/marker.pdf (data zvernennia: 4.02.2024).

11. Lelyk M. B. Resursy, systematyzatsiia, vtilennia: yak pratsiuie proiektnyi kulturnyi menedzhment v Ukraini (ohliadova dovidka za materialamy presy ta internetu za 2019–2021 rr.). URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2021/Proect1.pdf (data zvernennia: 4.02.2024).

12. Lelyk M. B. Suchasni innovatsiini proiekty: yak pratsiuut mystetski praktyky populiaryzatsii ta pereosmyslennia kulturnoi istorychnoi spadshchyny Ukrainy (ohliadova dovidka za materialamy presy ta internetu za 2019–2020 rr.). URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2020/Innova.pdf.

13. Milashovska O. I., Khaustova K. M. Osoblyvosti menedzhmentu v muzeinii spravi. Ekonomichniy prostir. Zbirnyk naukovykh prats. 2022. №180. S. 144–147. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/9641/1/Milashovska.pdf>.

14. Ostrozka ikonopysna maisternia URL: <https://ostroycastle.com.ua/katalog-ostrozka-ikonopysna-majsternya/> (data zvernennia: 4.02.2024).

15. Ostrozkyi замок отрымає antykoronavirusnu dopomohu vid Ukrainskoho kulturnoho fondu. URL: <https://ostroycastle.com.ua/ostrozkyj-zamok-otrymaie-antykoronavirusnu-dopomogu-vid-ukrayinskogo-kulturnogo-fondu/> (data zvernennia: 4.02.2024).

16. Ostrozkyi zapovidnyk didzhytalizuietsia. URL: <https://www.rv.gov.ua/news/ostrozkiy-zapovidnik-didzhytalizuietsia> (data zvernennia: 4.02.2024).

17. Ostrozkyi zapovidnyk отрымає finansuvannia vid proektu «Mali mista – velyki vrazhennia». URL: <https://uccs.org.ua/novyny/ostrozkyj-zapovidnyk-otrymaie-finansuvannia-vid-proektu-mali-mista-velyki-vrazhennia/> (data zvernennia: 4.02.2024).

18. Open Kurbas. Pro proekt. URL: <https://openkurbas.org/pro-proekt/> (data zvernennia: 1.02.2024).

19. Ukrainskyi kulturnyi fond. Arkhiv proektiv UKF. URL: <https://ucf.in.ua/archive> (data zvernennia: 1.02.2024).

20. Shlepakova T. L. Innovatsiini proiekty na mezhi mystetstva y tekhnolohii : na prykladi muzeiv ta khudozhnykh halerei (ohliadova dovidka za materialamy presy ta internetu za 2020–2021 rr.). URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2021/Cif.pdf (data zvernennia: 4.02.2024).

UDC 378 (477)

EXPERIENCE OF PROJECT CULTURAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF THE STATE HISTORICAL AND CULTURAL RESERVE OF OSTROG

Derkach Inna – Bachelor's degree holder, specialty 028 «Management of socio-cultural activities» Rivne State Humanitarian University, Rivne

Using the example of the Rivne region, the experience of project cultural management in the activities of the State Historical and Cultural Reserve of Ostroh is considered. Innovative and new services offered by the reserve today as a result of its project activities are analyzed. Trends in regional cultural practice are identified, on the basis of which changes in the organization of this activity are noticeable.

Key words: State Historical and Cultural Reserve of Ostroh, project activities, innovative services.

Надійшла до редакції 06.06.2024 р.

УДК 745.52

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ СЕРПАНКОВОГО ТКАЦТВА СЕРЕД МОЛОДІ ЯК ФОРМА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДАВНІХ ТРАДИЦІЙ РІВНЕНЬСЬКОГО ПОЛІССЯ

Марія Шлапчинська – здобувачка ОС «Магістр» спеціальності 023 «Образотворче, декоративно-прикладне мистецтво, реставрація», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14587407>
m68429818@gmail.com

Порушується проблема зацікавлення молодого покоління давніми традиціями серпанкового ткацтва Рівненського регіону; зазначається, що традиційні старовинні ремесла, на жаль, відходять на другий план у сучасному світі і тому важливо не втратити унікальне надбання свого народу, заохотити майбутнє покоління до відтворення давніх традицій на сучасному етапі. Проілюстровано вивчену у ході дослідження матеріальну базу одного з відвіданих місцевих осередків відтворення серпанкової тканини. На основі проведеного опитування обґрунтовано наявність вказаної проблеми. Зокрема, у роботі поставлений акцент на потребу детального вивчення інтересів молоді. У процесі дослідження сформульовано методи, які можуть позитивно вплинути на збереження та поширення українських традицій.

Ключові слова: серпанок, серпанкове ткацтво, серпанкова тканина, давні традиції, Рівненське Полісся, популяризація ткацтва, молоде покоління, сучасна молодь.

Постановка проблеми. Декоративно-прикладне мистецтво зародилося на теренах України ще в епоху палеоліту, саме воно стало основою нашого сучасного мистецтва. Акцентуючи увагу на серпанкових тканинах та занурившись в історію, бачимо, що витоки цього особливого ремесла сягають